

ارائه الگوی شهر دوستدار کودک در شهر مشهد (نمونه موردی مناطق یک، شش و شانزده)

گنجلو، عاطفه (دانشگاه فردوسی مشهد)

اجزاء شکوهی، محمد (دانشگاه فردوسی مشهد)

خوارزمی، امیدعلی (دانشگاه فردوسی مشهد)

چکیده

توجه به کودکان، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه پایدار شهر می‌باشد، از آنجایی که کودکان آسیب پذیرترین اعضای جامعه هستند، لذا شهر مناسب برای کودکان، برای همه گروه‌های سنی مناسب است و توسعه پایدار شهر، نیازمند برنامه‌ریزی شهرهایی ایمن و سالم متناسب با قشر کودک می‌باشد. هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی شهر دوستدار کودک براساس شرایط مناطق شهر مشهد می‌باشد. در این رابطه، سه منطقه یک، شش و شانزده نماینده مناطق با سطح توسعه بالا، متوسط و ضعیف انتخاب شدند. حجم نمونه گروه والدین ۳۸۲ نفر، گروه متخصصین ۸۵ نفر و گروه کودکان ۶ تا ۱۲ سال نیز ۳۷۵ نفر محاسبه شده است. متغیرهای پژوهش نیز در قالب هشت شاخص اصلی مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، ایمنی و سهولت تردد کودکان، کیفیت محیط سالم، امنیت کودکان، خانه و خانواده و فضاهای شهری و بازی آورده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش تحلیل پرسش‌نامه‌های والدین و متخصصین با بهره‌گیری از نرم افزار آماری SPSS و تحلیل مصاحبه‌های کودکان با بهره‌گیری از روش تئوری زمینه‌ای انجام گرفته است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق توسعه بالا و توسعه متوسط از مطلوبیت بالایی برخوردار نبوده و در مناطق توسعه ضعیف نامطلوب می‌باشد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق سه‌گانه توسعه در نگاه متخصصین و والدین متفاوت است و متخصصین نظرات خوش‌بینانه‌تری نسبت به واقع‌گرایی والدین دارند اما این شاخص‌ها در نگاه کودکان مناطق سه‌گانه توسعه با توجه به ذات پاک کودک تفاوت ندارد و همه آنان آرزوهایی مثل هم دارند. در نهایت الگوی شهر دوستدار کودک در قالب چهار مشخصه شهر دوستدار آموزش، طبیعت، بازی و سلامت ارائه شده است که همه موارد به صورت زنجیروار بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

واژه‌های کلیدی: توسعه پایدار، شهر دوستدار کودک، مشهد، SPSS، تئوری زمینه‌ای

Presenting the model of a child-friendly city in Mashhad (Case Study of Regions One, Six, and Sixteen)

Attention to children is one of the most important components of sustainable development of the city, since children are the most vulnerable members of society, therefore, a city suitable for children is suitable for all age groups, and sustainable development of the city requires planning safe cities appropriate for children. The aim of the present study is to present a child-friendly city model based on the regions of Mashhad. In this regard, three regions one, six and sixteen were selected, representing regions with high, medium and low levels of development. The sample size of the parent group was 382 people, the expert group was 85 people and the group of children aged 6 to 12 was 375 people. The research variables were also presented in the form of eight main indicators of participation, access to services, education, safety, quality of a healthy environment, children's security, home and family, and urban spaces and play. Data analysis was carried out in two parts: analysis of questionnaires of parents and experts using SPSS statistical software and analysis of children's interviews using the grounded theory method. The results of the study indicate that the status of child-friendly city indicators in high and medium development areas is not highly desirable and is undesirable in low development areas. The results also show that the status of child-friendly city indicators in the three development areas is different in the eyes of experts and parents, and experts have more optimistic views than parents' realism, but these indicators do not differ in the eyes of children in the three development areas due to the pure nature of the child and they all have similar aspirations. Finally, the child-friendly city model is presented in the form of four characteristics of a child-friendly city: education, nature, play, and health.

Sustainable development, child-friendly city, Mashhad, SPSS, grounded theory

مقدمه

کودکان به عنوان کوچک ترین شهروندان، حقوق شهروندی خاص خود را دارند تا از آن ها حمایت صورت گیرد (صابری و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۰). آن ها به عنوان گروهی رسمی و مستقل در جوامع حق دارند در محیط خود دخالت و تصرف داشته و لازم است نقش فعال و سازنده ای را در اداره امور داشته باشند. شرایط برای کودکان باید به گونه ای آزادانه باشد که آن ها با اظهار نظر در سرنوشت خود و جامعه ای که در آن زیست می کنند، به نحو مطلوبی سهیم باشند (صفوی مقدم و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۴۶ و ۱۴۷). دوره کودکی تأثیرگذارترین دوره زندگی انسان است و رخدادها و خاطراتی که در این دوره در ذهن کودک شکل می گیرد، بر شخصیت و نحوه رفتار دوران بزرگسالی تأثیر زیادی می گذارد. همچنین به دلیل انعطاف پذیری و آسیب پذیری بیش تر نسبت به سایر گروه های سنی و اجتماعی، کودکان نیاز بیشتری به مراقبت و حمایت دارند (پژوهان، ۱۳۹۶: ۱۶). با این اوصاف تعداد زیادی از کودکان ساکن فضاهای شهری با مخاطرات متعددی از جمله ناهنجاری های اجتماعی مواجه هستند، به گونه ای که بسیاری از آن ها در محیط هایی زندگی می کنند که بیش تر برای گروه های بزرگسال سازماندهی شده است و در بیش تر موارد به نیازها، خواسته ها، تمایلات و اولویت های کودکان توجه نمی شود (National Institute of Urban Affairs, ۲۰۱۶: ۱). بنا به دلایل مطرح شده مفهوم شهرهای دوستدار کودک با هدف احداث فضاهای شهری قابل زیست و مناسب برای کودکان در سراسر جهان به صورت رسمی به عنوان یکی از اصل های اسکان مطرح شد (Chan et al, 2016: 2) که می توان از شهر دوستدار کودک به معنای اولویت دادن به شرایط، تمایلات، ویژگی ها و خواسته های کودکان در تصمیم سازی یاد کرد (UNICEF, ۲۰۰۹: ۱). به طور کلی شهر دوستدار کودک شهری است که برای همه گروه های سنی به ویژه کودکان مناسب است (Sawsan, ۲۰۱۷: ۳) و به عنوان یک جنبش جهانی مطرح

شده که حامی عملیاتی شدن حقوق کودکان در سطح فضاهای شهری است (UNICEF & Child watch, ۲۰۱۱: ۷). از اجلاس ریو به بعد نیز، به‌ویژه بر توسعه پایدار به‌عنوان اساسی‌ترین، حیاتی‌ترین و محوری‌ترین منظره در قرن بیست و یکم تأکید بسیار می‌شود و در مسیر تبیین این موضوع، مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه پایدار انسان، کودکان و نوجوانان، زنان، محیط‌زیست، فرهنگ، جمعیت، آموزش، امنیت، مشارکت، مبارزه با فقر، پویایی جمعیت و پایداری، حفظ و ارتقای سلامتی، بهبود و توسعه همکاری، تغییر الگوی مصرف، حفظ تنوع محیط‌زیست، مبارزه با جنگل‌زدایی، حفاظت از اتمسفر و ... معرفی می‌شوند (مرصوصی و بهرامی پاوه، ۱۳۹۸).

مطالعات و تحقیقات زیادی در خصوص شهر دوستدار کودک در سالیان اخیر در کشورهای پیشرفته جهان صورت گرفته است. درواقع برای نخستین بار از طرف استرالیا در سال ۲۰۰۷ (شهر بندیکو) از جانب یونیسف به اولین شهری که تمام ابعاد دوستدار کودک بودن را دارا بود، انتخاب و معرف گردید. اما توجه به رویکرد شهر دوستدار کودک در ایران چندان سابقه‌ای ندارد. خلاصه جدیدترین مطالعاتی که در زمینه موضوع پژوهش در شهر مشهد انجام گرفته بدین صورت است: صابری‌فر در سال ۱۴۰۲ در پژوهشی با عنوان «تحلیل عوامل تأثیرگذار در طراحی عناصر فضاهای شهری دوستدار کودک با بهره‌گیری از نقاشی کودکان (نمونه موردی: پارک‌ها و زمین‌های بازی شهر مشهد)» با روش پیمایشی مقطعی و بهره‌گیری از نقاشی، به ارزیابی فضاهای سبز و بازی کودکان در مشهد پرداخته است. همچنین صابری‌فر در سال ۱۴۰۲ نیز در پژوهشی با عنوان «پیشنهاد مدلی برای شکل‌گیری شهرهای دوستدار کودک» به پیشنهاد مدلی دستیابی به شهرهای دوستدار کودک در مشهد پرداخته است. قلندریان و یونسی در سال ۱۴۰۰ در پژوهشی با عنوان «بازتاب تصویری فضای شهری دوستدار کودک در نقاشی کودکان ۷-۱۲ سال» به مطالعه تأثیرگذارترین شاخص‌ها بر ایجاد فضای شهری دوستدار کودک بر مبنای نقاشی و خوارزمی و همکاران در سال ۱۳۹۹ در پژوهشی با عنوان «ارزیابی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر مشهد» به بررسی وضعیت مطلوبیت شاخص فضاهای بازی و سبز در شهر مشهد پرداخته‌اند. همچنین حور اسفند و هاتفی فرجیان در سال ۱۳۹۹ در پژوهشی با عنوان «تدوین راهکارهای مؤثر بر تجربه شهری کودکان از خیابان کوهسنگی مشهد به‌عنوان خیابان کامل در جهت دستیابی به شهر دوستدار کودک» نشان می‌دهند که نتایج حاصل از اثرگذاری شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مشهد بیانگر تأثیر تمامی شاخص‌های بومی‌سازی شده در مشهد است. تابان تراشکار و پرتوی نیز در سال ۱۳۹۸ در پژوهشی با عنوان «مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت کودکان در فرآیند تهیه و اجرای طرح‌های توسعه محله‌ای (مطالعه موردی: محله سرشور مشهد)» به بررسی مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت کودکان در فرآیند تهیه و اجرای طرح‌های توسعه محله‌ای پرداخته‌اند.

از جمله تمایزهای پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌های انجام شده در شهر مشهد می‌توان به سه دسته اساسی اشاره نمود: تمایز در هدف پژوهش، تمایز در حوزه روش‌شناسی و تمایز در محدوده مورد مطالعه. پژوهش حاضر دارای چهار هدف اصلی شناسایی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیطی، بررسی وضعیت فعلی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق سه‌گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) از نگاه متخصصین و والدین، دستیابی به مهم‌ترین شاخص‌های شهر دوستدار کودک از نگاه کودکان ساکن در مناطق سه‌گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) و ارائه الگوی شهر دوستدار کودک در شهر مشهد با در نظر گرفتن تفاوت‌های مناطق سه‌گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر به لحاظ سطح توسعه می‌باشد درحالی که هدف سایر پژوهش‌های انجام شده در شهر مشهد، بررسی وضعیت فعلی شاخص‌های شهر دوستدار کودک و یا تحلیل شاخص‌های فوق می‌باشد و همه اهداف در کنار هم از سطح بررسی شاخص‌ها تا تحلیل و ارائه مدل دیده نشده است. در حوزه روش‌شناسی نیز در این پژوهش با سایر پژوهش‌های انجام شده در شهر مشهد تمایز وجود دارد. بهره‌گیری از روش تحقیق ترکیبی کمی-کیفی، جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه و مصاحبه، تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از نرم افزار آماری SPSS و تئوری زمینه‌ای از جمله نقطه تمایز پژوهش فوق می‌باشد. حال آن که سایر پژوهش‌های انجام شده در شهر مشهد از روش تحقیق کمی یا کیفی بهره گرفته‌اند. محدوده مورد مطالعه و نمونه موردی نکته قابل توجه پژوهش پیش‌رو است. مطالعه و نیازسنجی

از نمایندگان مناطق توسعه بالا، توسعه متوسط و توسعه ضعیف شهر مشهد، محدوده مورد مطالعه را نسبت به پژوهش‌های مشابه انجام شده در شهر مشهد متمایز می‌کند. همچنین نظرسنجی از سه گروه متخصصین، والدین و کودکان با دیدگاه‌های متفاوت در هر یک از مناطق توسعه می‌تواند نکته قابل توجهی به منظور تمایز نمونه موردی پژوهش فوق با سایر پژوهش‌های انجام شده باشد.

شهر مشهد به عنوان دومین کلان‌شهر کشور، ۳۵۱۸۷ هکتار وسعت دارد که جمعیتی بالغ بر ۳,۰۵۷,۶۷۹ نفر را در خود جای داده است (آمارنامه شهر مشهد، ۱۴۰۰: ۴۵). از این تعداد ۹۲۲,۲۸۲ نفر معادل ۲۹,۳ درصد جمعیت این شهر در سکونتگاه‌های غیررسمی به وسعت ۳۸۹۴ هکتار (۱۰,۶ درصد مساحت مشهد) ساکن هستند. موضوع امنیت، رشد و سلامت کودکان در شهر مشهد به دلایل متعددی از قبیل تراکم جمعیت، نوع بافت مسکونی و آپارتمان‌نشینی بیش‌ازپیش به فضاهاى عمومی وابسته است. اگرچه در کشورهای توسعه‌یافته تغییرات در سبک زندگی شهری و اجتماعی منجر به ارزیابی مجدد ملاحظات طراحی در راستای حل این مسئله شده است، اما در کشور ما آن‌طور که باید به این موضوع توجه نشده است. مشهد به مانند سایر شهرها از وجود فرصت‌های محیطی و ارتکاب جرم در فضاهای فعالیت و بازی کودکان مستثنی نیست. روزانه خبرهای متعددی مبنی بر کودک‌آزاری، سرقت کودکان و یا سرقت وسایل باارزش آنان را می‌شنویم (خوارزمی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۹۳). بررسی میزان جرائم در کشور نشان می‌دهد که کلان‌شهر مشهد با دارا بودن ۶,۱۹ درصد زندانیان کشور در مرتبه دوم در زمینه جرائم شهری قرار دارد (سازمان زندان‌ها، ۱۳۷۹: ۱۶). همچنین شهر مشهد بعد از شهر تهران، بیش‌ترین آمار جرائم سرقت را در کشور دارد. آمارهای پلیس نشان می‌دهد که در حدود ۷۸ درصد جرائم کل شهر مشهد، در مناطق حاشیه آن رخ می‌دهند (نیروی انتظامی کشور، ۱۳۹۷). نتایج حاصل از پراکنش فضایی وقوع جرائم خشن در شهر مشهد نشان می‌دهد که جرائم سرقت ۶۰ درصد، کیف قاپی ۹۴ درصد و تجاوز به عنف ۳۶ درصد افزایش یافته است. همچنین در بین مناطق سیزده‌گانه شهر مشهد، تعداد جرائم تنها در مناطق یازده و ثامن سیر نزولی و در سایر مناطق سیر صعودی دارند (بازرگان، ۱۳۹۷).

به طور کلی سازمان یونیسف ۷ بعد سلامت و بهداشت، دسترسی (بهداشتی، مراکز محله، مراکز خرید، پارک‌ها و فضاهای بازی و ...)، مشارکت کودکان در شهر (ابزار نظر در مورد شهر دلخواهشان)، ایمنی و سهولت تردد، امنیت در فضاهای شهری، فضاهای سبز و بازی و آموزش و فرهنگ، در تبیین شهرهای دوستدار کودک در نظر می‌گیرد که قضاوت در مورد دوستدار کودک بودن شهر مشهد به‌عنوان دومین کلان‌شهر ایران مورد تردید است. توجه به این نکته که شاخص‌های معرفی شده از سوی سازمان یونیسف نیازمند تبیین دقیق و متعاقباً بومی سازی با شرایط مناطق سه‌گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) می‌باشد و از سوی دیگر تاکنون در مشهد مطالعه جامعی در خصوص کودکان ساکن در این مناطق، نیازهای آنان و وضع موجود و واقعیت‌های شهری نسبت به کودکان انجام نشده است، لذا ضرورت پژوهش فوق مشخص می‌شود. درنهایت هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی شهر دوستدار کودک براساس شرایط مناطق شهر مشهد می‌باشد.

متدولوژی

این تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی و از نظر ماهیت و روش نیز توصیفی - تحلیلی بود. در بین مناطق ۱۷ گانه^۱ شهر مشهد، سه منطقه یک نماینده منطقه با سطح توسعه بالا (بالاترین میزان پایداری)، منطقه شش نماینده منطقه با سطح توسعه متوسط (میزان پایداری متوسط) و منطقه شانزده نماینده منطقه با سطح توسعه ضعیف (پایین‌ترین میزان پایداری) انتخاب شدند. معیار منطقه‌بندی شهر مشهد براساس پژوهش آقاجانی و تقوایی (۱۳۹۸) با عنوان تحلیل فضایی شاخص‌های شهر پایدار در کلان‌شهر مشهد بود که براساس شاخص‌های شش گانه محیطی - اجتماعی - مدیریتی سیاسی - اقتصادی - فرهنگی فراغت - کالبدی زیربنایی مشهد را منطقه - بندی نموده بود.

^۱ مصوبه شورای اسلامی شهر مشهد مبنی بر تغییرات در تقسیم بندی شهر مشهد که در انتهای سال ۹۶ ابلاغ گردید.

وضعیت ابعاد پایداری به تفکیک انواع شاخص در مناطق شهرداری

ردیف	نام منطقه	بعد اجتماعی	بعد اقتصادی	بعد فرهنگی	بعد مدیریتی	بعد زیربنایی	بعد زیست محیطی	پایداری کل	وضعیت
۱	منطقه یک	۰.۷۹	۰.۴۹	۰.۵۷	۰.۴۳	۰.۷۹	۰.۳۶	۰.۷۰	●
۲	منطقه دوازده	۰.۷۹	۰.۴۷	۰.۳۹	۰.۴۶	۰.۷۴	۰.۴۱	۰.۶۹	●
۳	منطقه نه	۰.۸۲	۰.۴۸	۰.۴۵	۰.۳۹	۰.۷۳	۰.۳۷	۰.۶۹	●
۴	منطقه چهارده	۰.۸۰	۰.۴۹	۰.۴۸	۰.۴۰	۰.۷۵	۰.۳۷	۰.۶۹	●
۵	منطقه هفده	۰.۷۵	۰.۴۶	۰.۴۶	۰.۳۸	۰.۷۶	۰.۴۰	۰.۶۸	●
۶	منطقه ده	۰.۷۹	۰.۴۳	۰.۴۸	۰.۳۹	۰.۷۶	۰.۳۷	۰.۶۷	●
۷	منطقه هشت	۰.۷۶	۰.۴۵	۰.۳۹	۰.۳۴	۰.۶۴	۰.۴۲	۰.۶۷	●
۸	منطقه سه	۰.۷۹	۰.۴۱	۰.۴۸	۰.۳۵	۰.۷۳	۰.۳۹	۰.۶۷	●
۹	منطقه شش	۰.۷۷	۰.۴۴	۰.۴۳	۰.۳۸	۰.۷۲	۰.۳۸	۰.۶۷	●
۱۰	منطقه یازده	۰.۷۹	۰.۴۴	۰.۴۸	۰.۴۱	۰.۷۵	۰.۳۵	۰.۶۶	●
۱۱	منطقه هشت	۰.۷۱	۰.۴۸	۰.۵۸	۰.۵۱	۰.۷۶	۰.۳۵	۰.۶۶	●
۱۲	منطقه چهار	۰.۸۱	۰.۴۲	۰.۳۸	۰.۳۱	۰.۶۳	۰.۳۹	۰.۶۶	●
۱۳	منطقه دو	۰.۷۸	۰.۴۱	۰.۴۷	۰.۳۵	۰.۷۵	۰.۳۴	۰.۶۵	●
۱۴	منطقه سیزده	۰.۸۰	۰.۴۴	۰.۴۰	۰.۳۵	۰.۶۵	۰.۳۵	۰.۶۵	●
۱۵	منطقه پانزده	۰.۷۵	۰.۴۱	۰.۴۰	۰.۳۵	۰.۶۳	۰.۳۷	۰.۶۳	●
۱۶	منطقه پنج	۰.۷۲	۰.۴۱	۰.۳۶	۰.۳۹	۰.۵۸	۰.۳۷	۰.۶۲	●
۱۷	منطقه شانزده	۰.۶۹	۰.۳۹	۰.۴۰	۰.۳۴	۰.۶۱	۰.۳۷	۰.۶۰	●

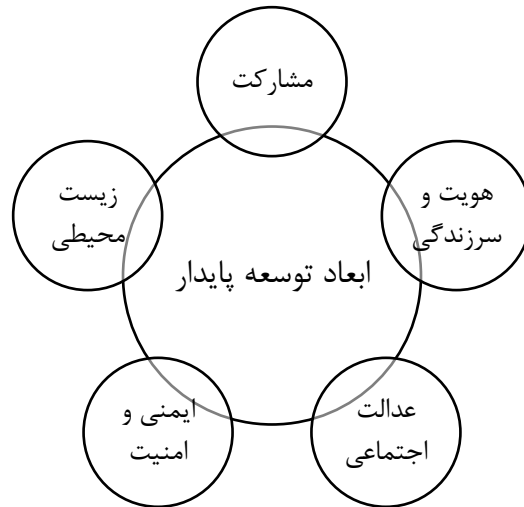
آقاجانی و تقوایی، ۱۳۹۸: ۳۶

جامعه آماری پژوهش حاضر کودکان ۶ تا ۱۲ سال، والدین و متخصصین در مناطق سه گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) بود. جهت برآوردی واقع بینانه از حجم جامعه آماری نمونه با استفاده از رابطه کوکران، حجم نمونه گروه والدین ۳۸۲ نفر، گروه متخصصین (روانشناسان، مسئولین شهرداری، بهزیستی، برنامه ریزان شهری، جامعه شناسان و ...) ۸۵ نفر و گروه کودکان ۶ تا ۱۲ سال نیز ۳۷۵ نفر محاسبه شد. متغیرهای پژوهش نیز در قالب هشت شاخص اصلی: مشارکت و ارزش دهی به کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، ایمنی و سهولت تردد کودکان، کیفیت محیط سالم، امنیت کودکان، خانه و خانواده و فضاهای شهری و بازی استخراج شد. روش گردآوری اطلاعات به دو روش اسنادی (کتابخانه‌ای) و پیمایشی است. برای انجام آن ابتدا مطالعات سازمان یافته‌ای به صورت کتابخانه‌ای و اسنادی (بررسی متون و مقالات گوناگون) در زمینه ادبیات و سوابق مسئله و موضوع تحقیق در زمینه شهر دوستدار کودک صورت گرفت. سپس براساس شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و محیطی شهر مشهد به سه بخش ضعیف، متوسط و بالا به لحاظ سطح توسعه تقسیم بندی شد و در بررسی‌های میدانی با استفاده از تکنیک پرسش نامه و مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته، نظرات کودکان ۶ تا ۱۲ سال، والدین و متخصصین در هر یک از مناطق سه گانه را درباره شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مشهد جمع آوری شد. مبنای سنی جامعه آماری کودکان، طبق تعریف قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ایران، دوره میانه کودکی (دوره دبستان) می باشد. در این پژوهش تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو بخش انجام شد. بخش اول مرتبط با تحلیل پرسش نامه‌های والدین و متخصصین بود. این پرسش نامه در راستای بررسی وضعیت فعلی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق سه گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) از نگاه متخصصین و والدین طراحی شده که ابتدا روایی و پایایی متغیرهای پژوهش سنجیده شد. سپس تحلیل‌های توصیفی پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. در بخش بعدی تحلیل‌های استنباطی مورد بحث قرار گرفت. در این مرحله داده‌های کیفی (خروجی از پرسشنامه‌ها) تبدیل به کمی شدند. بدین صورت که عبارات طیف لیکرت ارزش عددی دریافت کردند. عبارت خیلی کم ارزش ۱، عبارت کم ارزش ۲، عبارت متوسط ارزش ۳، عبارت زیاد ارزش ۴ و عبارت بسیار زیاد ارزش ۵ دریافت کردند. سپس وضعیت گویه‌های شاخص پژوهش با بهره گیری از نرم افزار آماری SPSS سنجیده شد. سپس با آزمون تی تک نمونه‌ای نظرات والدین و متخصصین را به تفکیک هر منطقه و سپس با آزمون

تی نمونه‌های مستقل به مقایسه نظرات والدین و متخصصین در هر منطقه پرداخته شد. همچنین به‌منظور تعیین نرمال و یا نرمال نبودن شاخص‌ها، ضریب چولگی و کشیدگی محاسبه و تعیین همبستگی بین شاخص‌های پژوهش با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون انجام در نهایت نیز معناداری رابطه بین شاخص‌ها مشخص شد. بخش دوم مرتبط با تحلیل مصاحبه‌های کودکان بود که به‌منظور دستیابی به مهم‌ترین شاخص‌های شهر دوستدار کودک از نگاه کودکان ساکن در مناطق سه‌گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) انجام شد. در این بخش تئوری زمینه‌ای به‌عنوان مناسب‌ترین روش برای تحقیق موردنظر انتخاب گردید. سنجش اعتبار سازه‌ای پژوهش در این مرحله از طریق جمع‌آوری داده‌ها از منابع متعدد و ایجاد تلیث از پرسش‌های مصاحبه و تحلیل موارد منفی به‌دست آمده و انعطاف‌پذیری چارچوب تئوریک پیشنهادشده، حاصل گردید و سنجش اعتبار درونی تحقیق از طریق انتخاب نمونه مناسب جهت پرمایگی اطلاعات و سنجش اعتبار بیرونی از طریق انتخاب مناسب حجم نمونه برای تکرارپذیری تئوریک انجام پذیرفت. همچنین برای رسیدن به پایایی پژوهش، استفاده از فرآیندهای ساختاریافته از مصاحبه‌های همگرا، سازماندهی فرآیندهای ساختاریافته برای ثبت نوشتن و تفسیر داده‌ها، وجود حداقل دو نفر برای انجام مصاحبه به صورت جداگانه اما موازی با یکدیگر و مقایسه یافته‌های دو محقق و استفاده از کمیته راهنما برای ارزیابی و اجرای برنامه مصاحبه (رسیدن به اجماع نظر) لحاظ گردید. تئوری زمینه‌ای دارای ۵ سنت مشخص است: سنت کلاسیک گلیزر، سنت نظام‌مند اشتراوس، سنت ابداکسیون ترکیبی از قیاس و استقرا، سنت ساختارگرا چارماز و سنت پسامدرن کلارک یا به عبارت دیگر دارای سه سنت اصلی سنت ساختارگرا چارماز، سنت نظام‌مند اشتراوس و کوربین و کلاسیک گلیزر می‌باشد (Clarke, 2005, 2009, 2021). سنت انتخابی پژوهش با توجه به هدف پژوهش حاضر، سنت نظام‌مند اشتراوس کوربین می‌باشد. بر خلاف رویکردهای قبلی که تأکید بیشتری بر خلوص فرآیند کشف دارد، با ساختارها همراه است و پژوهشگر را با مراحل و روش‌های تحلیلی شفاف‌تری هدایت می‌کند. زیرا در این روش محقق قبل از حرکت به سمت کدگذاری انتخابی، بارها بین فرآیندهای کدگذاری باز و کدگذاری محوری حرکت می‌کند. این فعل و انفعال بین مراحل باعث می‌شود تا عبارات یا مفاهیم قوی ظاهر شوند و همچنین به محقق اجازه می‌دهد تا کیفیت یا اهمیت کلی یک دسته اصلی بالقوه مهم را تأیید کند. تحلیل داده‌های مصاحبه‌ها به شکل کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، کدگذاری انجام شدند. بدین نحو که در مرحله کدگذاری باز، پیشامدها، فعالیت‌های واقعی و اتفاقات موجود در متن مصاحبه‌ها به عنوان نشانه‌های بالقوه تلقی شده و برچسب مقوله دریافت کردند. سپس مقوله‌های مشابه به شکل خرده مقوله و مقوله‌های ویژه طبقه بندی شدند. در مرحله کدگذاری محوری، یک مقوله به عنوان محور یا پدیده مرکزی انتخاب شده و مقوله‌های دیگر به آن ربط داده می‌شدند و در زیرمجموعه آن قرار می‌گرفتند. مقوله محوری نسبت به سایر مقوله‌ها جامعیت داشته و سایر مقوله‌ها هر کدام به نوعی با آن مرتبط بوده و یا بخشی از آن را تشکیل می‌دادند. در مرحله کدگذاری انتخابی این مقوله‌ها یکپارچه سازی شدند.

معرفی شاخص‌های پژوهش

همانطور که پیش‌تر نیز اشاره شد، کودک از مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه پایدار می‌باشد. بنابراین در قالب نظریه‌ها و تجربیات موجود در مقیاس جهانی می‌توان اصول و معیارهای بسیاری را برای توسعه پایدار، در مقیاس شهر و محله مطرح کرد. این معیارها باید بتوانند مداومت و پایدار نسل آتی را در کنار نسل حاضر تأمین سازند. مشارکت، هویت و سرزندگی، عدالت اجتماعی، ایمنی و امنیت و زیست محیطی از جمله ابعاد اصلی توسعه پایدار می‌باشد.

نگارندگان به نقل از منابع مختلف

همانطور که اشاره شد، با توجه به معیارهای توسعه پایدار و اهداف شهر دوستدار کودک، شاخص‌ها و زیرشاخص‌های پژوهش در قالب جدول چهارچوب نظری آورده شده است. مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، ایمنی و سهولت تردد کودکان، کیفیت محیط سالم، امنیت کودکان، خانه و خانواده و فضاهای شهری و بازی هشت شاخص اصلی می‌باشند.

چهارچوب نظری

بعد	شاخص	زیرشاخص	منبع
مشارکت	مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان	استفاده از نظرات کودکان در طراحی محیط توسط طراحان، برنامه‌ریزان و مسئولین محلی	کرمونا، ۱۳۸۵
		آموزش به کودکان در مورد مسائل محیطی	زیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۹ شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷
عدالت اجتماعی	دسترسی به خدمات	وجود سرانه مناسبی از کاربری‌های ورزشی، بهداشتی و تجاری - خدماتی	UNICEF, 2007. Dryskl, 2007 Nordström, 2010. Satispi, 2018 غفاری و همکاران، ۱۳۹۳، /ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰
		دسترسی مناسب به خدمات	زیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۹ شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷
	آموزش و فرهنگ	وجود سرانه مناسبی از کاربری‌های آموزشی	UNICEF, 2007. Mitchell et al., 2007 , Woolcock and Steele, 2008 Gleeson et al., 2015 صفوی مقدم و همکاران، ۱۳۹۴
		کیفیت فضاهای آموزشی	شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷
ایمنی و امنیت	ایمنی و سهولت تردد کودکان	سرعت پایین سواره	UNICEF, 2007. Korpela, 2014. Johnson, 2014. Taylor et al., 2014. Woolcock and Steele, 2008. Satispi, 2018. Brown et al., 2019
		راحتی پیاده و دوچرخه‌سواری	زیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۹
		وجود وسایل نقلیه عمومی مناسب	فرزاد بهتاش و سرلک، ۱۴۰۰: ۱۸۹ شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷

UNICEF, 2007, Wales, 2013 Riggio 2002, Johnson, 2014 زیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۹ فرزاد بهتاش و سرلک، ۱۴۰۰: ۱۸۹ شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷	پایین‌بودن احساس ترس از محیط برای کودکان	امنیت کودکان	
	وجود نظارت عمومی		
زیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۹ کاظمی، ۱۳۸۸: ۴۰ محمدی، ۱۳۸۷ شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷	دسترسی به طبیعت و فضاهای سبز	کیفیت محیط سالم	زیست محیطی
	جمع‌آوری به‌موقع زباله‌ها از محیط		
	عدم وجود کارگاه‌ها و مراکز آلاینده در نزدیکی محیط مسکونی		
UNICEF, 2007, Taylor et al., 2014, Korpela, 2014, Rakhimova, 2011, Satispi, 2018 Prihantini and Kurniawati, 2019 Yuniastuti and Hasibuan, 2019 فرزاد بهتاش و سرلک، ۱۴۰۰: ۱۸۹ شکوهی و حسینی، ۱۳۹۴: ۱۳۴-۱۳۷	وجود فضای آرامش و تفریح	خانه و خانواده	هویت و سرزندگی
	وجود فضاهای مناسب برای فعالیت کودکان	فضاهای شهری و بازی	

معرفی مناطق یک، شش و شانزده شهرداری مشهد

کلانشهر مشهد در شمال شرقی ایران و مرکز استان خراسان رضوی، در حوزه رودخانه کشف‌رود و در دشت مشهد میان کوه‌های هزارمسجد و بینالود گسترده شده است. این شهر دارای ۱۷ منطقه و مساحت شهری ۳۵۱ کیلومتر مربع است. همچنین براساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، مشهد با ۳۰۱۱۸۴ تن جمعیت، دومین شهر پرجمعیت ایران پس از تهران به شمار می‌رود.

منطقه یک شهرداری مشهد، وسعتی معادل ۱۷۵۳ هکتار داشته و به لحاظ مرکزیت شهری از نظر تجاری، اداری، جمعیت و ترافیک بیش از اندازه‌ای را در خود جای داده است. شهرداری منطقه یک در سال ۱۳۶۳ تأسیس گردیده است. این منطقه محل تمرکز عمده فعالیت‌های مرکز شهری شامل بانک‌ها و ادارات دولتی، دفاتر روزنامه‌ها و انتشارات، بیمارستان‌ها، مراکز پژوهش، فروشگاه‌های بزرگ و ... است و در ساختار شهری جایگاه خاصی دارد. جمعیت این منطقه طبق اطلس محلات شهر مشهد، ۲۰۱۳۷۳ نفر بوده که ۶۵۴۳۲ خانوار را در خود جای داده است. عناوین محلات منطقه یک شامل فرامرز عباسی، سجاده، بهاران، سعدآباد، کلاهدوز، جانبازان، گوهرشاد، ارشاد، بهشت، فلسطین، راهنمایی و آبکوه می‌باشد.

شهرداری منطقه شش در سال ۱۳۷۰ در جوار بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) کار خود را با هدف خدمت به زائران و مجاوران آغاز کرد. منطقه شش با وسعت ۱۵۴۰ هکتار، منطقه‌ای است که به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مسیرهای دسترسی به حرم مطهر امام رضا (ع) با نظام‌های توسعه‌یافته کالبدی، عملکردی، زیست‌محیطی، خدمات شهری، اجتماعی، بالادست در حوزه‌های اقامتی، زیارتی، تفریحی و سرمایه‌گذاری اقتصادی و ... ایده‌آل برای سکونت، کار و فعالیت، تفریح و گذران اوقات فراغت می‌باشد. جمعیت این منطقه طبق اطلس محلات شهر مشهد، ۱۸۳۸۰۹ نفر بوده که ۵۶۰۴۳ خانوار را در خود جای داده است. عناوین محلات منطقه شش شامل کارگران، ۱۷ شهریور، کوشش، شهید رستمی، حسین آباد، کارمندان دوم، کوی سلمان، مقدم، چهنو، رضاییه، کارمندان اول، پروین اعتصامی، شهید شیروودی، کوی ۲۲ بهمن، جلالیه، سجادیه، کوی پلیس و مصلی می‌باشد.

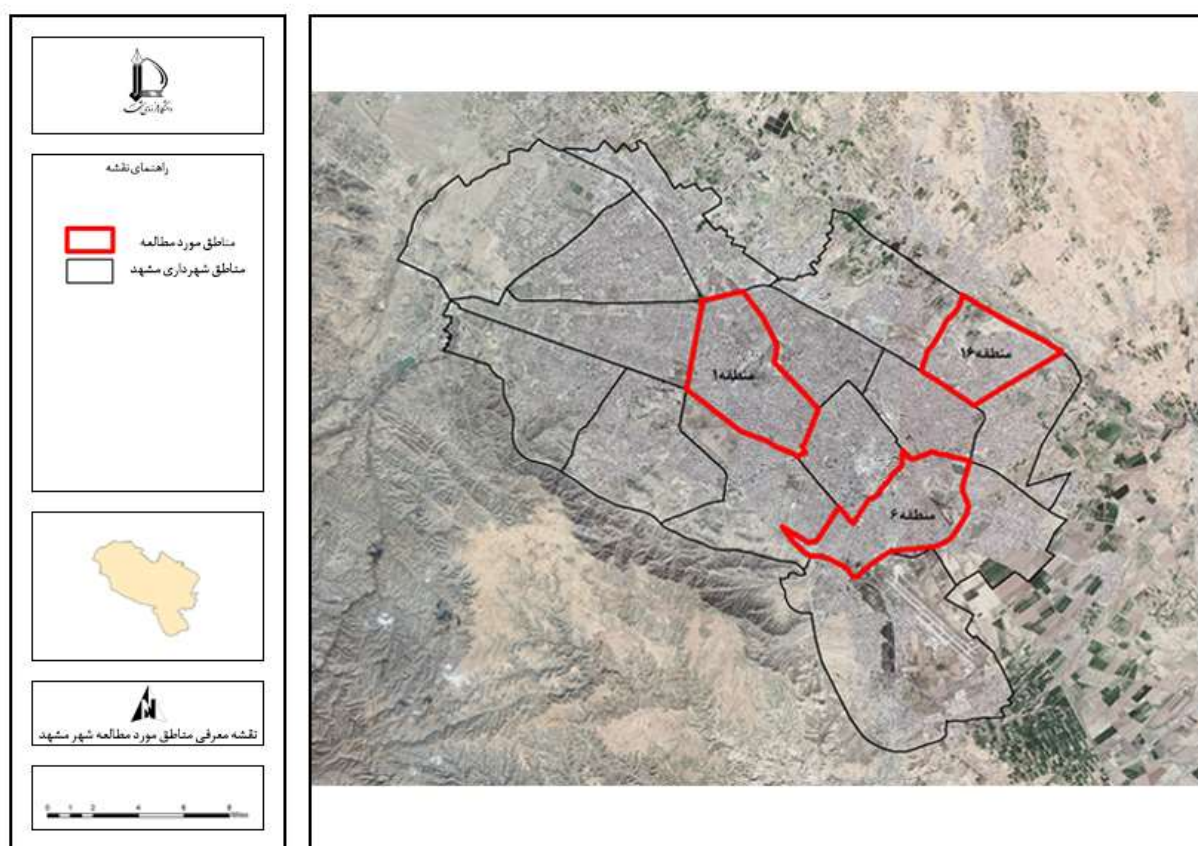
منطقه شانزده شهرداری مشهد در حوزه شمال شرقی برنامه‌ریزی با مساحت ۱۱۳۸ هکتار واقع شده است. جمعیت این منطقه طبق اطلس محلات شهر مشهد، ۲۳۹۰۷۳ نفر بوده که ۶۹۹۶۹ خانوار را در خود جای داده است. عناوین محلات منطقه شانزده شامل

دروی، رده، سیس آباد، شهید قربانی، طبرسی شمالی و عباس آباد می باشد که از محلات حاشیه شهر با مساحت بالایی از بافت فرسوده و سکونتگاه غیررسمی می باشند.

اطلاعات جمعیتی محدوده مورد مطالعه

نام منطقه	جمعیت کل	تعداد خانوار	جمعیت مردان	جمعیت زنان	تراکم جمعیت	بعد خانوار	نسبت جنسی	نرخ باسوادی
یک	۲۰۱۳۷۳	۶۵۴۳۲	۹۸۷۸۹	۱۰۲۵۸۴	۱۱۴,۸۹	۳,۰۸	۹۶,۳۰	۹۶,۶۵
شش	۱۸۳۸۰۹	۵۶۰۴۳	۹۱۷۷۶	۹۲۰۳۳	۱۱۹,۳	۳,۳	۹۹,۷	۹۱,۰
شانزده	۲۳۹۰۷۳	۶۹۹۶۹	۱۲۱۳۰۴	۱۱۷۷۶۹	۲۱۱,۰۴	۳,۴۲	۱۰۳,۰۰	۹۰,۰۵

اطلس محلات شهر مشهد، ۱۳۹۹

موقعیت مناطق یک، شش و شانزده در شهر مشهد

به طور کلی باید گفت وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه یک به‌عنوان نماینده مناطق توسعه بالا، در منطقه شش به‌عنوان نماینده مناطق توسعه متوسط و در منطقه شانزده به‌عنوان نماینده مناطق توسعه ضعیف در نگاه والدین و متخصصین متفاوت می‌باشد و متخصصین نظرات خوش‌بینانه‌تری نسبت به واقع‌گرایی والدین داشته‌اند.

از طرف دیگر نیز با آزمون تی تک نمونه‌ای مشخص شد که خروجی نظرات والدین و متخصصین منطقه یک در همه گویه‌ها نسبت به حد مطلوب، کمتر از میزان آلفا (فرضیه صفر نادرست که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق توسعه بالا مطلوب است)، خروجی نظرات والدین و متخصصین منطقه شش در همه گویه‌ها نسبت به حد متوسط، کمتر از میزان آلفا (فرضیه صفر نادرست که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق توسعه متوسط دارای مطلوبیت متوسط است)، خروجی نظرات والدین منطقه شانزده در همه گویه‌ها نسبت به حد نامطلوب، بیش‌تر از میزان آلفا (فرضیه صفر درست که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق توسعه ضعیف نامطلوب است) و خروجی نظرات متخصصین منطقه شانزده در همه گویه‌ها نسبت به حد نامطلوب، کمتر از میزان آلفا (فرضیه صفر نادرست که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق توسعه ضعیف نامطلوب است) می‌باشد. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در جدول زیر آورده شده است:

آزمون تی تک نمونه‌ای درخصوص نظرات والدین و متخصصین به تفکیک منطقه

تحلیل	منطقه یک		منطقه شش		منطقه شانزده	
	والدین	متخصصین	والدین	متخصصین	والدین	متخصصین
میانگین	57.15	62.33	47.26	54.70	34.27	45.98
انحراف معیار	56.64	65.04	56.61	64.05	39.18	54.58
خطای معیار	7.31	8.40	7.31	8.27	5.06	7.05
آزمون تی	12.70	10.44	5.85	4.27	0.84	2.27
نتیجه	کمتر از مقدار آلفا	کمتر از مقدار آلفا	کمتر از مقدار آلفا	کمتر از مقدار آلفا	بیش‌تر از مقدار آلفا	کمتر از مقدار آلفا

پرسشنامه والدین - متخصصین، ۱۴۰۳

البته با آزمون تی نمونه‌های مستقل با توجه به فرضیه پژوهش که به نظر می‌رسد وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق سه‌گانه توسعه در نگاه متخصصین و والدین متفاوت باشد نیز مشخص شد که در منطقه یک، در همه گویه‌ها به جز گویه «تردد کودکان بدون احساس ترس» و «فراهم بودن فضایی برای آرامش و تفریح کودکان در خانه و خانواده» اختلاف معنی‌داری بین نظرات والدین و متخصصین وجود ندارد. در منطقه شش، در همه گویه‌ها به جز گویه «دسترسی بودن خدمات ورزشی، بهداشتی و تجاری برای کودکان» اختلاف معنی‌داری بین نظرات والدین و متخصصین وجود ندارد. در منطقه شانزده، در همه گویه‌ها اختلاف معنی‌داری بین نظرات والدین و متخصصین وجود ندارد.

با بررسی چولگی و کشیدگی داده‌ها مشخص شد که همه شاخص‌های مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، ایمنی و سهولت تردد کودکان، کیفیت محیط سالم، امنیت کودکان، خانه و خانواده و فضاهای شهری و بازی از توزیع نرمال برخوردار هستند.

ضریب چولگی و ضریب کشیدگی شاخص‌های پژوهش

شاخص	ضریب چولگی	ضریب کشیدگی	توزیع
مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان	-۰,۱۴۸	-۰,۹۹۸	نرمال
دسترسی به خدمات	-۰,۵۳۱	-۰,۲۰۸	نرمال
آموزش و فرهنگ	۰,۰۹۰	-۰,۹۴۸	نرمال
ایمنی و سهولت تردد کودکان	-۰,۲۹۳	-۱,۰۹۲	نرمال
کیفیت محیط سالم	-۱,۰۸۹	۱,۷۰۵	نرمال
امنیت کودکان	۰,۸۵۴	-۰,۲۷۱	نرمال
خانه و خانواده	۰,۱۰۲	۱,۰۴۳	نرمال
فضاهای شهری و بازی	۰,۸۵۶	۰,۳۹۱	نرمال

پرسشنامه والدین - متخصصین، ۱۴۰۳

وقتی داده‌ها کمی بوده و دارای توزیع نرمال باشند، به‌منظور تعیین همبستگی بین آن‌ها، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده می‌شود. همانطور که در جدول زیر دیده می‌شود، روابط میان همه مؤلفه‌های پژوهش معنادار است.

تعیین همبستگی بین مؤلفه‌های پژوهش با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون

شاخص	مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان	دسترسی به خدمات	آموزش و فرهنگ	ایمنی و سهولت تردد کودکان	کیفیت محیط سالم	امنیت کودکان	خانه و خانواده	فضاهای شهری و بازی
مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان	۱	۰,۲۲۳	۰,۰۹۱	۰,۱۴۷	۰,۰۴۲	۰,۳۵۱	۰,۵۸۴	۰,۲۵۲
دسترسی به خدمات	۰,۲۲۳	۱	۰,۷۸۴	۰,۶۲۹	۰,۶۵۳	۰,۵۰۸	۰,۳۳۲	۰,۴۸۱
آموزش و فرهنگ	۰,۰۹۱	۰,۷۸۴	۱	۰,۴۲۴	۰,۷۴۳	۰,۲۶۵	۰,۱۶۷	۰,۲۴۳
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۰,۱۴۷	۰,۶۲۹	۰,۴۲۴	۱	۰,۳۱۶	۰,۲۲۷	۰,۲۱۷	۰,۷۶۴
کیفیت محیط سالم	۰,۰۴۲	۰,۶۵۳	۰,۷۴۳	۰,۳۱۶	۱	۰,۳۹۳	۰,۲۶۱	۰,۷۴۰
امنیت کودکان	۰,۳۵۱	۰,۵۰۸	۰,۲۶۵	۰,۲۲۷	۰,۳۹۳	۱	۰,۶۹۵	۰,۸۴۱
خانه و خانواده	۰,۵۸۴	۰,۳۳۲	۰,۱۶۷	۰,۲۱۷	۰,۲۶۱	۰,۶۹۵	۱	۰,۴۰۳
فضاهای شهری و بازی	۰,۲۵۲	۰,۴۸۱	۰,۲۴۳	۰,۷۶۴	۰,۷۴۰	۰,۸۴۱	۰,۴۰۳	۱

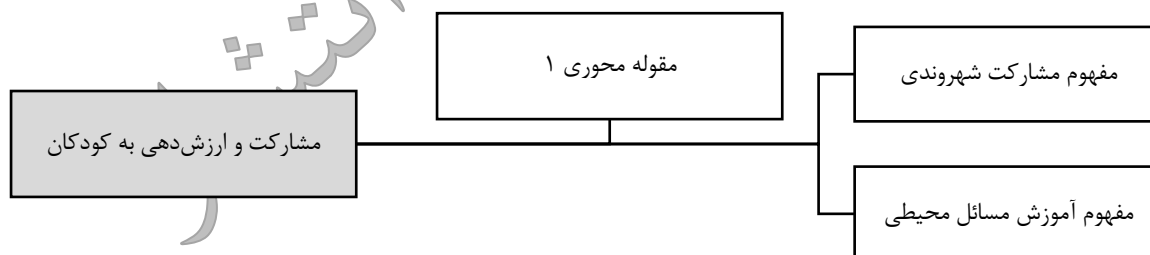
پرسشنامه والدین - متخصصین، ۱۴۰۳

در پژوهش حاضر مصاحبه‌ها، مشاهدات مشارکتی و اسناد تحلیل خطبه‌خط شد و پس از پدیدارشدن مقوله‌های آغازین به کدگذاری جملات و پاراگراف‌ها اقدام شد. با تحلیل خطبه‌خط تعداد ۴۸۵ داده خام ساخته شد که با استفاده از دو رویه «مقایسه کردن» و «پرسش کردن» جدول مذکور تبدیل به مفاهیم شدند. تعداد مفاهیم ساخته شده در این مرحله ۱۳ مفهوم بوده است.

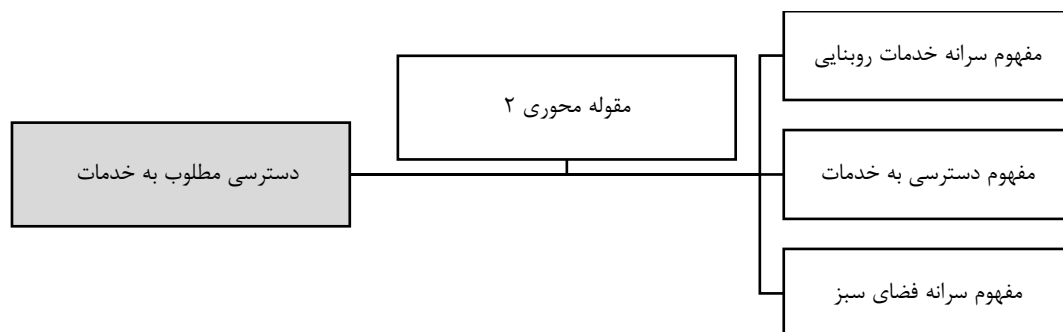
منطقه یک	منطقه شش	منطقه شانزده
• انعطاف پذیری فضای شهری • امنیت کالبدی و اجتماعی • بهداشت محیط زندگی • سرانه خدمات روبنایی • سرانه فضای سبز • کیفیت فضای آموزشی • مشارکت شهروندی • ایمنی مسیرهای حرکتی • دسترسی به خدمات • آموزش مسائل محیطی • سرانه آموزشی • نظارت و فعالیت • امنیت خانه و خانواده	• انعطاف پذیری فضای شهری • بهداشت محیط زندگی • امنیت کالبدی و اجتماعی • سرانه فضای سبز • سرانه خدمات روبنایی • دسترسی به خدمات • مشارکت شهروندی • نظارت و فعالیت • آموزش مسائل محیطی • سرانه آموزشی • کیفیت فضای آموزشی • ایمنی مسیرهای حرکتی • امنیت خانه و خانواده	• انعطاف پذیری فضای شهری • دسترسی به خدمات • ایمنی مسیرهای حرکتی • بهداشت محیط زندگی • سرانه خدمات روبنایی • سرانه فضای سبز • امنیت کالبدی و اجتماعی • مشارکت شهروندی • نظارت و فعالیت • آموزش مسائل محیطی • کیفیت فضای آموزشی • سرانه آموزشی • امنیت خانه و خانواده

مفاهیم به دست آمده از داده‌های خام حاصل از مصاحبه با کودکان

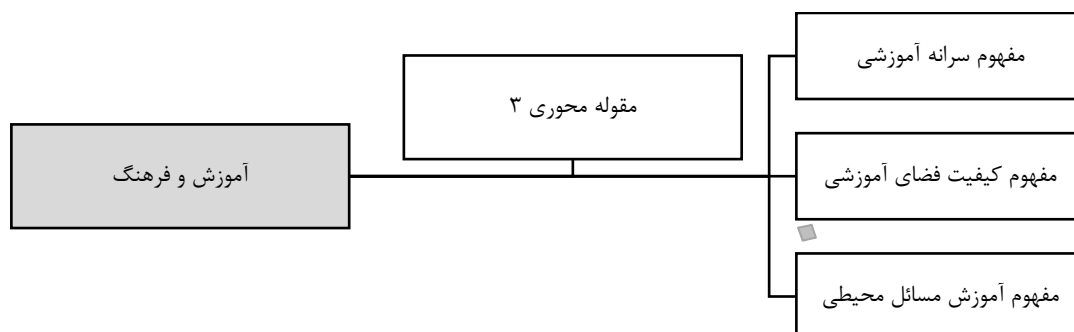
پس از ساختن مفاهیم، در تئوری زمینه‌ای باید سطح انتزاع بالاتر رود، ساخت مقوله‌ها با همین هدف، بعد از نام‌گذاری مفاهیم انجام می‌گیرد. در این مرحله از تحقیق موردنظر ۷ مقوله پدیدار شدند.

فرآیند تبدیل مقوله محوری ۱ (مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان) از مفاهیم مربوطه

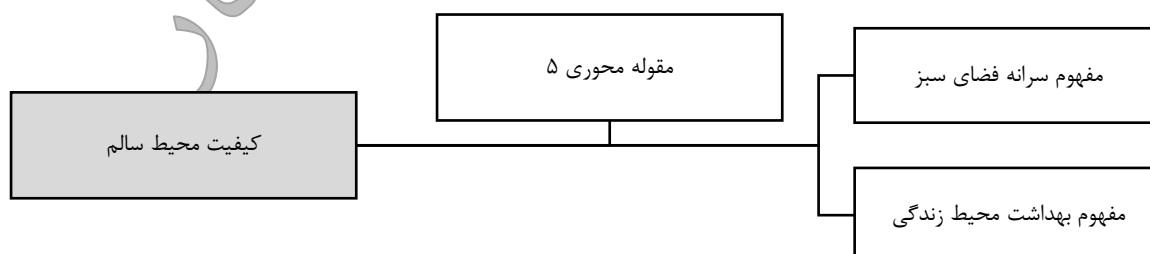
فرآیند تبدیل مقوله محوری ۲ (دسترسی مطلوب به خدمات) از مفاهیم مربوطه

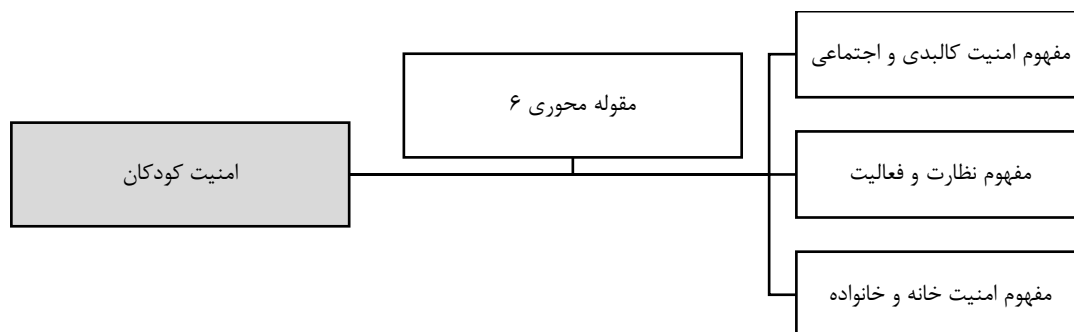
فرآیند تبدیل مقوله محوری ۳ (آموزش و فرهنگ) از مفاهیم مربوطه

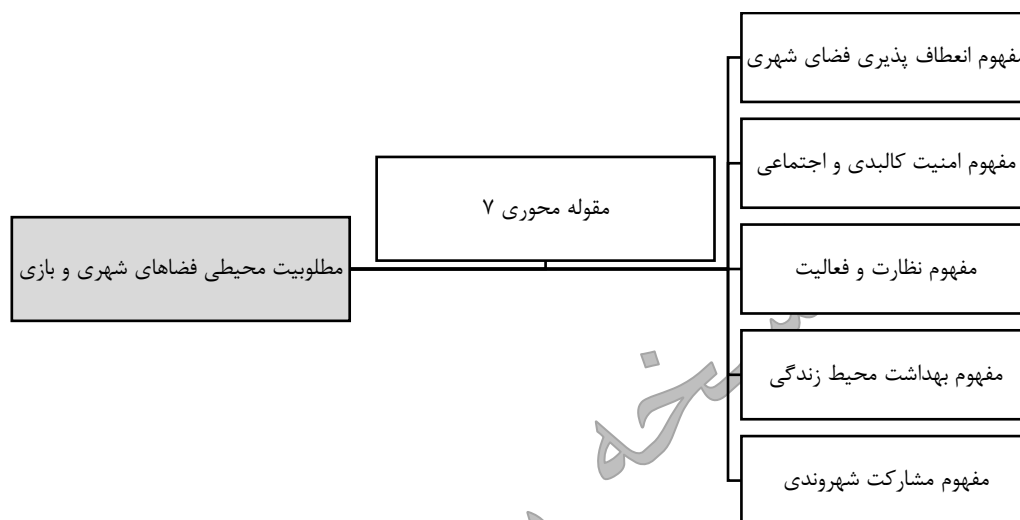
فرآیند تبدیل مقوله محوری ۴ (ایمنی و سهولت تردد کودکان) از مفاهیم مربوطه

فرآیند تبدیل مقوله محوری ۵ (کیفیت محیط سالم) از مفاهیم مربوطه

فرآیند تبدیل مقوله محوری ۶ (امنیت کودکان) از مفاهیم مربوطه

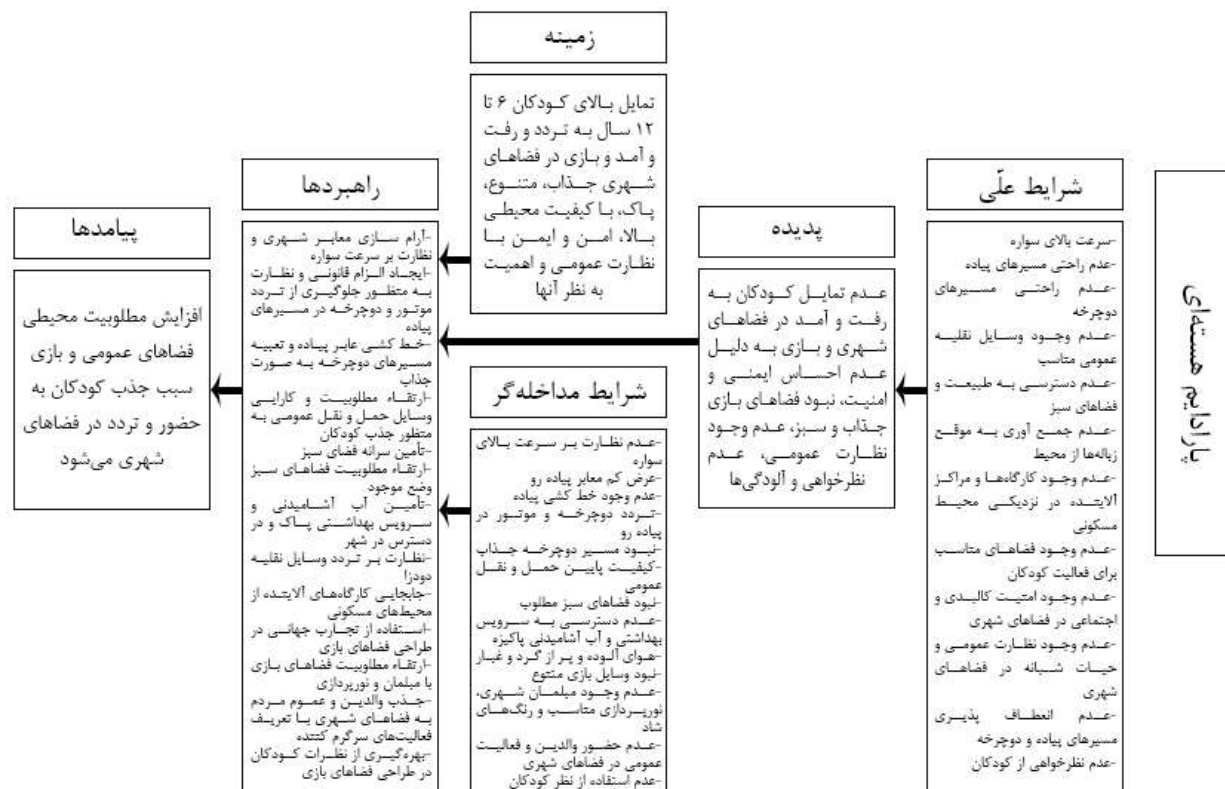
فرآیند تبدیل مقوله محوری ۷ (مطلوبیت محیطی فضاهای شهری و بازی) از مفاهیم مربوطه

الگوهای پارادایمی که به شیوه کدگذاری محوری انجام شده است شامل سه پارادایم ایمنی و سهولت تردد کودکان، کیفیت محیط سالم و مطلوبیت فضاهای شهری و بازی می‌باشد.

روایت مفهومی یا شرح داستان حاصل از تحلیل داده‌ها در تئوری زمینه‌ای برای موضوع مورد مطالعه این تحقیق به شرح زیر است:

کودکان ۶ تا ۱۲ سال شهر مشهد ساکن چه در مناطق توسعه یافته، چه در مناطق توسعه متوسط و چه در مناطق توسعه ضعیف، آرزوهایی مثل هم دارند. همه کودکان شهر بازی و پارک‌هایی با تاب و سرسره می‌خواهند. همه آن‌ها شهری با فضاهای باز بزرگ و جذاب می‌خواهند. همه آن‌ها امنیت می‌خواهند. همه آن‌ها شهر پاک و سرسبز می‌خواهند. همه آن‌ها فضاهای ورزشی و تفریحی می‌خواهند. همه آن‌ها کتابخانه و استخر می‌خواهند. همه آن‌ها آب آشامیدنی می‌خواهند. همه آن‌ها مدرسه‌های بزرگ و نوساز می‌خواهند. همه آن‌ها خانه حیاط‌دار می‌خواهند. همه آن‌ها اتوبوس‌های نو و تمیز می‌خواهند. همه آن‌ها می‌خواهند در پیاده‌روهای شهر بدون ترس از دوچرخه و موتور بدونند. همه آن‌ها از سرعت بالای سواره می‌ترسند. همه آن‌ها می‌خواهند شهر در شب‌ها تاریک نباشد. همه دوست دارند در مسیرهای امن دوچرخه سواری کنند. همه آن‌ها می‌خواهند شهر رنگ‌آمیزی شاد داشته باشد. همه آن‌ها می‌خواهند در پارک‌ها نیمکت برای نشستن باشد. همه می‌خواهند پارک‌ها روشنایی خوبی داشته باشند. همه می‌خواهند که پدرها

و مادرها در فضاهای شهری همراه آنها باشند. همه آنها می‌خواهند که به نظراتشان اهمیت دهند و در شهر مشارکت داشته باشند. این در حالی است که ذات و فطرت کودک بازی دوست است.

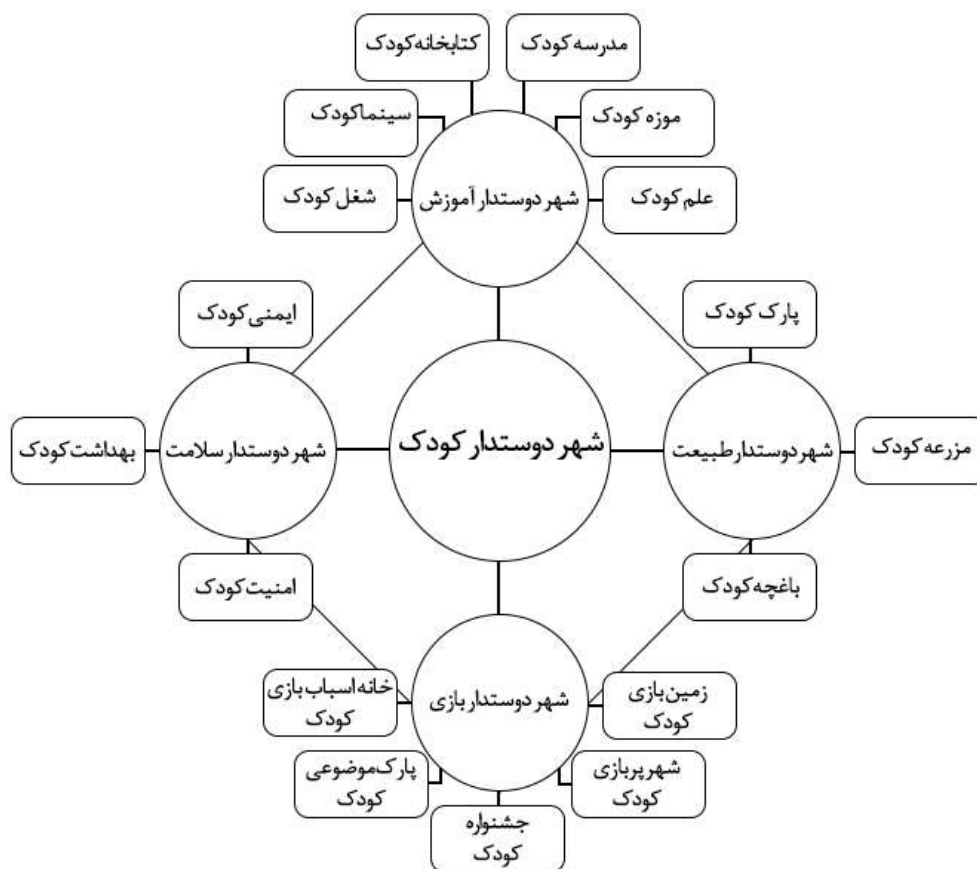

پارادایم هسته‌ای (مطلوبیت کیفیت محیطی در فضاهای عمومی و بازی) در کدگذاری گزینشی

مقوله هسته‌ای، پارادایم مطلوبیت محیطی فضاهای شهری و بازی می‌باشد که شرایط علی آن، سرعت بالای سواره، عدم راحتی مسیرهای پیاده، عدم راحتی مسیرهای دوچرخه، عدم وجود وسایل نقلیه عمومی مناسب، عدم دسترسی به طبیعت و فضاهای سبز، عدم جمع‌آوری به موقع زباله‌ها از محیط، عدم وجود کارگاه‌ها و مراکز الایته در نزدیکی محیط مسکونی، عدم وجود فضاهای مناسب برای فعالیت کودکان، عدم وجود امنیت کالبدی و اجتماعی در فضاهای شهری، عدم وجود نظارت عمومی و حیات شبانه در فضاهای شهری، عدم انعطاف‌پذیری مسیرهای پیاده و دوچرخه و عدم نظرخواهی از کودکان می‌شود که منجر به پدیده عدم تمایل کودکان به رفت‌وآمد در فضاهای شهری و بازی به دلیل عدم احساس ایمنی و امنیت، نبود فضاهای بازی جذاب و سبز، عدم وجود نظارت عمومی، عدم نظرخواهی و آلودگی‌ها می‌شود که در زمینه تمایل بالای کودکان ۶ تا ۱۲ سال به تردد و رفت‌وآمد و بازی در فضاهای شهری جذاب، متنوع، پاک، باکیفیت محیطی بالا، امن و ایمن با نظارت عمومی و اهمیت به نظر آنها رخ می‌دهد. از جمله شرایط مداخله‌گر در این پارادایم نیز می‌توان از عدم نظارت بر سرعت بالای سواره، عرض کم معابر پیاده‌رو، عدم وجود خط‌کشی پیاده، تردد دوچرخه و موتور در پیاده‌رو، نبود مسیر دوچرخه جذاب، کیفیت پایین حمل‌ونقل عمومی، نبود فضاهای سبز مطلوب، عدم دسترسی به سرویس بهداشتی و آب آشامیدنی پاکیزه، هوای آلوده و پر از گردوغبار، نبود وسایل بازی متنوع، عدم وجود مبلمان شهری، نورپردازی مناسب و رنگ‌های شاد، عدم حضور والدین و فعالیت عمومی در فضاهای شهری و عدم استفاده از نظر کودکان در تصمیم‌گیری نام برد. راهبردهای ارائه شده برای این پارادایم نیز، آرام‌سازی معابر شهری و نظارت بر سرعت سواره، ایجاد الزام قانونی و نظارت به منظور جلوگیری از تردد موتور و دوچرخه در مسیرهای پیاده و تعبیه مسیرهای دوچرخه به صورت جذاب، ارتقاء مطلوبیت و کارایی وسایل حمل‌ونقل عمومی به منظور جذب کودکان، تأمین سرانه فضای سبز، ارتقاء مطلوبیت فضاهای

سبز وضع موجود، تأمین آب آشامیدنی و سرویس بهداشتی پاک و در دسترس در شهر، نظارت بر تردد وسایل نقلیه دودزا، جابجایی کارگاه‌های آلاینده از محیط‌های مسکونی، استفاده از تجارب جهانی در طراحی فضاهای بازی، ارتقاء مطلوبیت فضاهای بازی با مبلمان و نورپردازی، جذب والدین و عموم مردم به فضاهای شهری با تعریف فعالیت‌های سرگرم کننده و بهره‌گیری از نظرات کودکان در طراحی فضاهای بازی می‌باشد. در نهایت با بهره‌گیری از راهبردهای ارائه شده این پیامد مطلوب حاصل که افزایش مطلوبیت محیطی فضاهای عمومی و بازی سبب جذب کودکان به حضور و تردد در فضاهای شهری می‌شود.

در نهایت الگوی شهر دوستدار کودک ارائه شده در پژوهش، با توجه به مبانی نظری، تجارب داخلی و خارجی، اسناد فرادست، مطالعات میدانی و در پاسخ به نیازسنجی والدین، متخصصین و شهر ایده‌آل کودکان (با تأکید بر پارادایم هسته‌ای مطلوبیت کیفیت محیطی در فضاهای عمومی و بازی) به شرح زیر است:

الگوی پیشنهادی شهر دوستدار کودک

راهکارهای دستیابی به الگوی پیشنهادی شهر دوستدار کودک زیرمجموعه راهبردهایی تحت عنوان شغل کودک، سینما کودک، کتابخانه کودک، مدرسه کودک، موزه کودک، علم کودک، پارک کودک، مزرعه کودک، باغچه کودک، زمین بازی کودک، شهرپربازی کودک، جشنواره کودک، پارک موضوعی کودک، خانه اسباب بازی کودک، ایمنی کودک، بهداشت کودک و امنیت کودک آورده شده است. البته لازم به ذکر است که راهکارهای ارائه شده را نمی‌توان صرفاً به یک راهبرد مرتبط کرد و در نهایت همه موارد به صورت زنجیروار بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

بحث

بررسی نظرات والدین، متخصصین و کودکان در خصوص شاخص‌های هشت‌گانه شهر دوستدار کودک: مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، ایمنی و سهولت تردد کودکان، کیفیت محیط سالم، امنیت کودکان، خانه و خانواده و فضاهای شهری و بازی نشان می‌دهد که با توجه به شرایط خاص و ویژه شهر مشهد (دومین کلانشهر کشور، بالابودن تراکم جمعیت شهری، بالابودن جمعیت زائر، بالابودن جمعیت حاشیه‌نشین و ...) این شهر در خصوص شاخص‌های مذکور از شرایط ایده‌آلی برخوردار نمی‌باشد. با نظرسنجی از والدین و متخصصین مشخص شد که بیش‌ترین شدت همبستگی شاخص‌ها با شاخص «فضاهای شهری و بازی» می‌باشد که نشان‌دهنده اهمیت عنصر بازی در یک شهر برای خانواده است. از طرف دیگر انجام مصاحبه با کودکان ۶ تا ۱۲ نیز این نتیجه حاصل شد که مطلوبیت فضاهای شهری و بازی نقش یک پارادایم هسته‌ای را در یک شهر ایفا می‌کند. سرعت بالای سواره، عدم راحتی مسیرهای پیاده، عدم راحتی مسیرهای دوچرخه، نبود وسایل نقلیه عمومی مناسب، عدم دسترسی به طبیعت و فضاهای سبز، عدم جمع‌آوری به‌موقع زباله‌ها از محیط، وجود کارگاه‌ها و مراکز آلاینده در نزدیکی محیط مسکونی، نبود فضاهای مناسب برای فعالیت کودکان، نبود امنیت کالبدی و اجتماعی در فضاهای شهری، نبود نظارت عمومی و حیات شبانه در فضاهای شهری، عدم انعطاف‌پذیری مسیرهای پیاده و دوچرخه و عدم نظرخواهی از کودکان از جمله شرایط علی بوده که منجر به پدیده عدم تمایل کودکان به رفت‌وآمد در فضاهای شهری و بازی می‌شود که به دلیل عدم احساس ایمنی و امنیت، نبود فضاهای بازی جذاب و سبز، عدم وجود نظارت عمومی، عدم نظرخواهی از کودکان و آلودگی‌های زیست‌محیطی رخ می‌دهد. این در حالی است که کودکان ۶ تا ۱۲ سال تمایل بسیار بالایی به تردد و رفت‌وآمد و بازی در فضاهای شهری جذاب، متنوع، پاک، باکیفیت محیطی بالا، امن و ایمن با نظارت عمومی دارند. از جمله شرایط مداخله‌گر در این پارادایم نیز عدم نظارت بر سرعت بالای سواره، عرض کم معابر پیاده‌رو، نبود خط‌کشی پیاده، تردد دوچرخه و موتور در پیاده‌رو، نبود مسیر دوچرخه جذاب، کیفیت پایین حمل‌ونقل عمومی، نبود فضاهای سبز مطلوب، عدم دسترسی به سرویس بهداشتی و آب آشامیدنی پاکیزه، هوای آلوده و پر از گردوغبار، نبود وسایل بازی متنوع، عدم وجود مبلمان شهری، نورپردازی مناسب و رنگ‌های شاد، عدم حضور والدین و فعالیت عمومی در فضاهای شهری و عدم استفاده از نظر کودکان در تصمیم‌گیری می‌باشد. در نهایت با ارائه الگوی شهر دوستدار کودک می‌توان سبب افزایش مطلوبیت محیطی فضاهای عمومی و بازی و در نهایت سبب جذب کودکان به حضور و تردد در فضاهای شهری شد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف شناسایی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در ابعاد مختلف، بررسی وضعیت فعلی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق سه‌گانه توسعه شهر مشهد از نگاه متخصصین و والدین، دستیابی به مهم‌ترین شاخص‌های شهر دوستدار کودک از نگاه کودکان ساکن در مناطق سه‌گانه توسعه و ارائه الگوی شهر دوستدار کودک در شهر مشهد با در نظر گرفتن تفاوت‌های مناطق سه‌گانه توسعه به رشته تحریر درآمده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق توسعه بالا و توسعه متوسط از مطلوبیت بالایی برخوردار نبوده و در مناطق توسعه ضعیف نامطلوب می‌باشد. همچنین نتایج نشان داد که وضعیت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق سه‌گانه توسعه در نگاه متخصصین و والدین متفاوت است و متخصصین نظرات خوش‌بینانه‌تری نسبت به واقع‌گرایی والدین دارند. همچنین کودکان ۶ تا ۱۲ سال شهر مشهد ساکن چه در مناطق توسعه یافته، چه در مناطق توسعه متوسط و چه در مناطق توسعه ضعیف، آرزوهایی مثل هم دارند. همه کودکان شهری با فضاهای باز بزرگ و جذاب، با شهربازی و پارک‌هایی با تاب و سرسره، امنیت، شهر پاک و سرسبز، با فضاهای ورزشی و تفریحی، با کتابخانه و استخر، آب آشامیدنی پاک، مدرسه‌های بزرگ و نوساز، خانه‌های حیاط‌دار، اتوبوس‌های نو و تمیز، پیاده‌روهایی بدون ترس از دوچرخه و موتور، بدون ترس از سرعت بالای سواره، شهری پرنور، با مسیرهای امن دوچرخه سواری، شهری با رنگ‌آمیزی شاد، با پارک‌هایی با

نیمکت‌هایی مطلوب برای نشستن و روشنایی خوب که همراه پدرها و مادرها حضور یابند و درنهایت شهری که به نظراتشان اهمیت دهند، می‌خواهند. بنابراین می‌توان گفت که مهم‌ترین شاخص‌های دستیابی به شهر دوستدار کودک از نگاه کودکان ساکن در مناطق سه‌گانه ضعیف، متوسط و بالای شهر مشهد (به لحاظ سطح توسعه) با توجه به ذات پاک کودک تفاوت ندارد. در نهایت الگوی شهر دوستدار کودک در قالب چهار مشخصه شهر دوستدار آموزش، شهر دوستدار طبیعت، شهر دوستدار بازی و شهر دوستدار سلامت با راهبردهایی تحت عنوان شغل کودک، سینما کودک، کتابخانه کودک، مدرسه کودک، موزه کودک، علم کودک، پارک کودک، مزرعه کودک، باغچه کوچک، زمین بازی کودک، شهرپربازی کودک، جشنواره کودک، پارک موضوعی کودک، خانه اسباب بازی کودک، ایمنی کودک، بهداشت کودک و امنیت کودک ارائه شد.

با مطالعه پیشینه پژوهش‌های دیگران در خصوص شهر دوستدار کودک، می‌توان چنین نتیجه گرفت که نتایج پژوهش حاضر با تحقیقات دیگری که در این زمینه انجام گرفته است، مشابهت و هم‌سویی دارد. پژوهش فوق با پژوهش صابری‌فر (۱۴۰۲)، در گویه‌های تحرک و بازی، ترافیک و دسترسی، طبیعت و پارک، مشارکت، نظارت و حمایت و بهداشت و سلامت، با پژوهش قلندریان و یونس (۱۴۰۰)، با پژوهش خوارزمی و همکاران (۱۳۹۹)، با پژوهش حور اسفند و هاتفی فرجیان (۱۳۹۹) در شاخص‌های امنیت، مشارکت کودکان، دسترسی‌پذیری، ایمنی و توجه به سلامت افراد و با پژوهش عادلین راسی (۱۳۹۷) در خصوص شاخص‌های قابلیت بازی داشتن، آموزش دهنگی، ایمنی، امنیت، مشارکت‌پذیری و پاکیزگی همسو است. پژوهش فوق با پژوهش صابری‌فر (۱۴۰۲)، در بررسی مطلوبیت کیفیت محیطی در فضاهای عمومی و بازی با پژوهش صابری‌فر همسو نیست. اما آنچه این پژوهش را از سایر متمایز می‌کند، نظرسنجی از والدین، متخصصین و درنهایت نیازسنجی از کودکان با توجه به سه الگوی توسعه شهر مشهد (مناطق توسعه بالا، توسعه متوسط و توسعه پایین) است که در شمار ایده جدید مطرح می‌شود. لذا مدیران شهری و برنامه‌ریزان لازم است در طرح‌ها و برنامه‌های خود عدالت اجتماعی و فضایی را در نظر گیرند.

فهرست مراجع

- ابراهیمی، حمیدرضا؛ سعیدی رضوانی، نوید و معانی منجیلی، آرزو (۱۳۹۰). «تدوین اصول طراحی فضاهای بازی کودکان با تأکید بر گروه سنی ۵ تا ۱۲ سال مطالعه موردی: رشت»، فصلنامه باغ نظر شماره هشتم، صص ۱۲-۱.
- اجزاء شکوهی، محمد و حسینی، مصطفی (۱۳۹۴). «سنجش شاخص‌های توسعه پایدار محله‌ای در شهر مشهد با استفاده از روش PROMETHEE»، شهر پایدار، دوره ۲، شماره ۱، بهار ۹۴، صص ۱۲۹-۱۵۵.
- آقاجانی، حسین و تقوایی، مسعود (۱۳۹۸). «تحلیل فضایی شاخص‌های شهر پایدار در کلان‌شهر مشهد»، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، دوره دهم شماره سی و هفتم، پاییز ۱۳۹۸، صص ۳۹-۲۳.
- آمارنامه شهر مشهد، شهرداری مشهد، ۱۴۰۰.
- باززرگان، مهدی (۱۳۹۷). «تحلیل فضایی- مکانی جرائم خشن در کلان‌شهر مشهد با تأکید بر محلات حاشیه‌نشین»، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی دانشگاه فردوسی مشهد.
- پژوهان، موسی (۱۳۹۶). «شهرداری‌های دوستدار کودک زمینه‌سازی برای رسیدن به شهرهای دوستدار کودک»، ماهنامه شهرداری- ها، دوره ۱۹، شماره ۱۲۵، صص ۱۶-۱۷.

- تابان تراشکار، سپیده و پرتوی، پروین (۱۳۹۸). «مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت کودکان در فرآیند تهیه و اجرای طرح‌های توسعه محله‌ای، مطالعه موردی: محله سرشور مشهد»، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات شهری، شماره ۳۰، بهار ۹۸، صص ۱۷-۲۷.
- حوراسفند، نرگس و هاتفی فرجیان، فرشته (۱۳۹۹). «تدوین راهکارهای مؤثر بر تجربه شهری کودکان از خیابان کوهسنگی مشهد به عنوان خیابان کامل در جهت دستیابی به شهر دوستدار کودک»، فصلنامه علمی تخصصی مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری، سال سوم، شماره ۳، پاییز ۹۹، جلد یک، صص ۵۷-۶۷.
- خوارزمی، امیدعلی؛ جوهری، لیلا و خوارزمی، امیرعلی (۱۳۹۹). «ارزیابی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر مشهد»، نشریه جغرافیای اجتماعی شهری، بهار و تابستان ۱۳۹۹، شماره ۱۶، صص ۱۹۲-۲۱۰.
- زیاری، کرامت‌الله؛ صراف، مارال؛ پوراحمد، احمد و فرهودی، رحمت‌الله (۱۴۰۰). «تبیین اصول شهر دوستدار کودک با رویکرد ارتقاء محیط شهری به روش دلفی و کاربست آن در منطقه ۲ تهران»، نشریه تحقیقات جغرافیایی، بهار، شماره ۱۴۰، صص ۱۷۴-۱۸۹.
- سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، استان خراسان رضوی.
- سعیدی رضوانی، نوید و توکلی، مهرنوش (۱۳۸۷). «ایجاد شهرهای بهتر با کودکان و توجوانان»، ترجمه، نویسنده دیوید دریکسل، نشر دیبایه.
- سعیدی رضوانی، نوید؛ امیراحمدی، اکرم و فتاحی، مهکامه (۱۳۹۴). «شهر دوستدار کودک»، تهران، مؤسسه نشر شهر.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۶). «آماده‌سازی شهر برای کودکان»، تهران، سازمان فرهنگی هنری شهرداری مؤسسه شهر.
- صابری، حمید؛ طهماسبی زاده، فرشاد و شهیر، عمار (۱۳۹۶). «فضاهای شهری دوستدار کودک: نگرش‌ها و شاخص‌ها»، پنجمین همایش ملی معماری، مرمت شهرسازی و محیط زیست پایدار، همدان.
- صابری‌فر، رستم (۱۴۰۲). «تحلیل عوامل تأثیرگذار در طراحی عناصر فضاهای شهری دوستدار کودک با بهره‌گیری از نقاشی کودکان (نمونه موردی: پارک‌ها و زمین‌های بازی شهر مشهد)»، جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، تابستان، سال ۱۳، شماره ۴۷، صص ۱۸۳-۲۱۴.
- صابری‌فر، رستم (۱۴۰۲). «پیشنهاد مدلی برای شکل‌گیری شهرهای دوستدار کودک مورد مطالعه: کلانشهر مشهد»، جغرافیا و توسعه، شماره ۷۸، بهار، صص ۳۹-۶۶.
- صفوی مقدم، سیده مریم؛ نوغانی دخت بهمنی؛ محسن و مظلوم خراسانی، محمد (۱۳۹۴). «بررسی شهر دوستدار کودک و احساس شادی کودکان در شهر مشهد»، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۱۲، صص ۱۴۳-۱۶۵.
- غفاری، علی؛ قلعه‌نویی، محمود و عمادی، خشایار (۱۳۹۳). «شهر دوستدار کودک؛ ارزیابی و مقایسه چگونگی پاسخگویی به اصول شهرهای دوستدار کودک در بافت‌های جدید و سنتی ایران»، هویت شهر، شماره ۸، سال هجدهم.

-فرزاد بهتاش، محمدرضا و سرلک، سارا (۱۴۰۰). «ساماندهی میدان گل‌ها محله مرزداران، با رویکرد شهر دوستدار کودک در جهت سلامت روان کودکان»، نشریه معماری و شهرسازی آرمانشهر، بهار ۱۴۰۰، شماره ۳۴، صص ۱۸۳-۱۹۲.

-فرماندهی نیروی انتظامی کشور.

-قلندریان، ایمان و یونسی، زهرا (۱۴۰۰). «بازتاب تصویری فضای شهری دوستدار کودک در نقاشی کودکان ۷-۱۲ سال»، هویت شهر، شماره ۴۷، سال ۱۵، پاییز، صص ۱۵-۲۸.

-کاظمی، مهروش (۱۳۸۸). «رویکردی تحلیلی بر جنسیت در بهبود کیفیت فضا، نمونه موردی: عرصه‌های عمومی با تأکید بر پارک گلستان و پارک ائل گلی تبریز»، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد عموم تحقیقات، تهران.

-کرمونا، ماتیو (۱۳۸۵). «مکان‌های عمومی - فضاهای شهری». میثم پابی مطلق، مترجم، تهران: دانشگاه هنر. (نشریه اثر اصلی ۱۹۷۱).

-محمدی، مریم (۱۳۸۷). «عدالت جنسیتی در طراحی فضاهای باز شهری با تأکید بر حضور زنان، نمونه موردی: فضاهای محله‌ای چیذر»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت، واحد تهران مرکزی، تهران.

-مرصوسی، نفیسه و بهرامی پاوه، رحمت‌الله (۱۳۹۸). «توسعه پایدار شهری»، دانشگاه پیام نور.

-Brown, C., De Lannoy, A., McCracken, D., Gill, T., Grant, M., Wright, H., Williams, S (2019). Special issue: child-friendly cities, *Cities & Health*, 3 (1), 1-7.

-Chan, L., Erling, E., Mizunoya, S., & Zaw, H. (2016). A City Fit for children: Mapping and Analysis of Child Friendly Cities Initiatives, the Chinese University of Hong Kong. Centre for Rights and Justice Occasional Paper Series, 35, 1-60.

-Clarke, A. E. (2005). *Situational analysis*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

-Clarke, A. E. (2009). From grounded theory to situational analysis: What's new? Why? How? In J. Morse, P. N. Stern, J. Corbin, B. Bowers, K. Charmaz, & A. Clarke (Eds.), *Developing grounded theory: The second generation* (pp. 194-235). Walnut Creek, CA: Left Coast Press.

-Clarke, A. E. (2021). From grounded theory to situational analysis: What's new? Why? How? In *Developing Grounded Theory* (pp. 223-266). Routledge.

-Dryskl, D (2007). *Creating Better Cities with Children and Adolescents*. Translated to Farsi by Tavakoli, M. & Rezvani, N. S. Tehran: Dipacheh Press.

-Gleeson, B., Sipe, N., Rolley, K (2015). Pathways to the child friendly city, in: B. Gleeson and N. Sipe (Eds) *Creating Child Friendly Cities, Reinstating Kids in the City*, ch. 10. London: Routledge.

-<https://commission.europa.eu>

- Johnson, W (2014). Brussels the Childish Capital, *Urban Studies*, 11(2), 115- 132.
- Korpela, N (2014). *Handbook of environmental psychology*, Robert b. Bechtel and arza churchman, John Wiley & sons, inc, Children's Environment.
- Mitchell, H., Kearns, A., Damian C. A (2007). Nuances of neighbourhood: Children's perceptions of the space between home and school in Auckland, New Zealand. *ELSELVIOR*.
- National Institute of Urban Affairs (2016). Indicators for Child friendly Local Development, I-Child. Retrieved from nationalgeographic.org, 6-12, Higher Ed.
- Nordström, M (2010). Children's Views on Child-friendly Environments in Different Geographical, Cultural and Social Neighbourhoods, *Urban Studies*, 47(3), 122- 139.
- Prihantini, P., Kurniawati, W (2019). Mapping of Child Friendly Parks Availability for Supporting Child Friendly City in Semarang, The 3rd Geoplanning-International Conference on Geomatics and Planning, IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 313.
- Rakhimova, N (2011). *Child-Friendly Cities and Neighborhoods: An Evaluation Framework for Planners*, Copyright 2011 by ProQuest LLC.
- Riggio, E. (2002). Child friendly cities: good governance in the best interests of the child, *Environment & Urbanization*, Vol. 14, No. 2: 45-58.
- Satispi, E (2018). Policy Development of the Child-Friendly City: Case Study of South Tangerang City Regional Government, *International Journal of Social and Administrative Sciences*, 3(2), 105-112.
- Sawsan, S.M (2017) Integrating youth in city planning: developing a participatory tool toward a child-friendly vision of eastern wastani-saida. *Alexandria Engineering Journal*, 1, pp. 1-13.
- Taylor, A.F., Kuo, F.E., Sullivan, W.C (2014). Coping with ADD: The surprising connection to green play settings, *Environment and Behavior*, 1(33), 54-77.
- UNICEF (2007). *Children's Rights and Habitat –Working towards Child-Friendly Cities*, New York.
- UNICEF (2009). *Child Friendly Cities, Fact Sheet*.
- UNICEF., Child Watch (2011). *The Child Friendly Community Assessment Tools. A Facilitator's Guide to the Local Assessment of Children's Rights*.
- Wales, V (2013). Planning for children in public places, *Children's Environments*, 9(2), 76-96.

-Woolcock, G. Steele, W (2008). Towards the development of an indicators framework for a child friendly community: literature review, Urban Research Program for the NSW Commission for Children and Young People, Griffith University, March.

-Yuniastuti, E., Hasibuan, H. S (2019). Green Open Space, Towards A Child-Friendly City (A Case Study in Lembah Gurame Park, Depok City, Jakarta Greater Area, Indonesia), The 4rd International Conference in Planning in the 2019 Era of Uncertainty, IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 328.

نسخه
پیش
انتشار